

Forsvarets Innbyggerundersøkelse 2011

Laget for: Forsvarets mediesenter
Laget av: Kristin Rogge Pran
Date: Juni 2011

© 2011. Synovate Ltd. All rights reserved.
The concepts and ideas submitted to you herein are the intellectual property of Synovate. They are strictly of confidential nature and are submitted to you under the understanding that they are to be considered by you in the strictest confidence and that no use shall be made of the said concepts and ideas. Synovate does not, in providing this report, accept or assume responsibility for any other purpose or to any other person to whom this report is shown or in to whose hands it may come save where expressly agreed by our prior consent in writing.

Innhold

1. Prosjektinformasjon og sammendrag	2
Prosjektinformasjon	2
Sammendrag	3
2. Forsvarets omdømme	4
3. Interesse og tilknytning	14
4. Forsvarets enheter og oppgaver	17
5. Verneplikt.....	25
6. Utdanning	27
7. Arbeidsplass	33
8. Den norske soldat.....	35
9. Forsvarets rolle	37

1. Prosjektinformasjon og sammendrag

Prosjektinformasjon

Undersøkelsen er gjennomført av Synovate på oppdrag for Forsvarets mediesenter. Undersøkelsen måler innbyggernes holdninger til det norske forsvaret på en rekke områder. Undersøkelsen ble gjennomført i Synovates webpanel, som er representativt for den norske webbefolkningen, i perioden 27. april til 16. mai 2011.

4557 personer har besvart undersøkelsen. Av disse var 2456 (53,9 %) menn og 2101 kvinner (46,1 %). Svarprosenten var på 38 %, noe som er bra med en såpass lang elektronisk undersøkelse. Undersøkelsen tok omtrent 18 minutter å besvare. Intervjuene er fordelt med rundt 200 i hvert fylke, men 400 i Oslo og Akershus. Dataene er vektet fylkesvis for å tilstrebe størst mulig grad av representativitet per fylke.

Ansvarlig for undersøkelsen i Synovate er Kristin Rogge Pran, og kontaktperson i Forsvaret er Stine Ellingsen Grøndahl.

Sammendrag

Rapporten gjengir resultatene fra undersøkelsen fordelt på de ulike temaene. Signifikante forskjeller mellom ulike undergrupper i forhold til gjennomsnittet kommenteres fortløpende. Resultatene viser at det er store forskjeller mellom kjønn når det gjelder kunnskap om- og interesse for Forsvaret, dette gjenspeiler seg også i holdningene til Forsvaret på de fleste områder. Når det gjelder forskjeller mellom fylker, er det derimot små forskjeller.

Først ser vi på Forsvarets omdømme, som måles ved to ulike mål for totalinntrykk, i tillegg til at befolkningens inntrykk av Forsvaret måles på en rekke områder som er viktige for Forsvaret. I Synovates årlige profilundersøkelse av norske etater og organisasjoner, har Forsvaret de siste årene vist en stadig økning i andelen med godt inntrykk av Forsvaret og en tilsvarende nedgang i andelen med dårlig inntrykk. Resultatene i denne undersøkelsen viser at Forsvarets omdømme styrkes ytterligere. Hele 60 % av befolkningen har et godt inntrykk av Forsvaret, mens bare 11 % har et dårlig inntrykk. Til sammenligning viste Synovates profilundersøkelse i 2008 at 30 % hadde et godt inntrykk og 43 % et dårlig inntrykk.

De neste delene tar for seg befolkningens interesse for- og tilknytning til Forsvaret. Vi ser at 40 % er interesserte i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre, og at 70 % har hatt en form for erfaring/kontakt med Forsvaret. Deretter ser vi på kjennskap og inntrykk av de ulike enhetene i Forsvaret og Forsvarets oppgaver og evne til å løse dem. Vi finner generelt en sterk sammenheng mellom kjennskap og inntrykk. I delene av undersøkelsen som omhandler holdning til vernepliktsordningen og kjennskap til utdanningsmuligheter i Forsvaret finner vi store forskjell mellom kjønn. Denne forskjellen er mindre når det gjelder vurderinger av Forsvaret som arbeidsplass. Når det gjelder vurderinger av den norske soldat, finner vi forskjeller i forhold til grad av tilknytning og kjennskap til Forsvaret. Resultatene viser at Forsvaret har bred støtte i befolkningen, hele 90 % mener det er meget eller ganske nødvendig for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon.

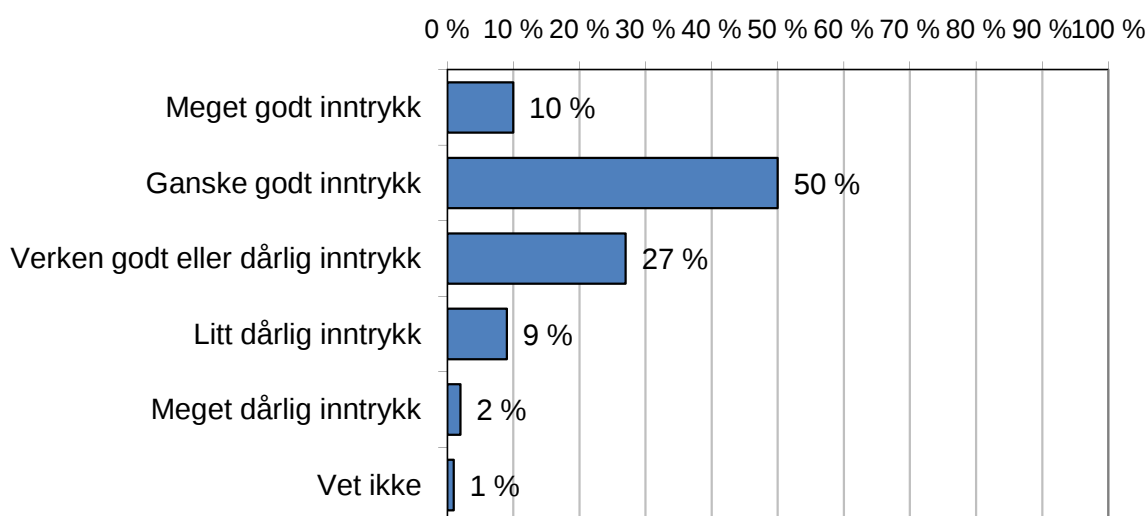
2. Forsvarets omdømme

Omdømmet kan defineres som det inntrykket omgivelsene har av en virksomhet. I tillegg til å undersøke omgivelsenes oppfatninger av en virksomhet på ulike områder, kan man måle virksomhetens generelle omdømme eller totalinntrykk. Det finnes ulike måleskalaer og metoder for å måle totalinntrykk. I denne undersøkelsen har vi brukt to ulike mål for å kunne sammenligne resultatene med både Synovates Profilundersøkelse "Norske etater og organisasjoner", og Difi/FADs¹ nasjonale innbyggerundersøkelse. I tillegg har befolkningen vurdert Forsvaret på en rekke ulike verdier og egenskaper.

Det første spørsmålet som ble stilt tilsvarer Synovates totalevalueringsmål: "Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske forsvaret?". Resultatene (figur 1) viser at hele 60 % av befolkningen har et godt inntrykk av Forsvaret. Dette er 11 prosentpoeng mer enn i Synovates profilundersøkelse i 2010. Det er viktig å merke seg at Forsvaret også gikk frem med 11 prosentpoeng i profilundersøkelsen fra 2009 til 2010. Resultatet nå er dermed en fremgang på hele 22 prosentpoeng sammenlignet med 2009. Like viktig som at andelen med godt inntrykk er økende, er det at andelen med dårlig inntrykk har sunket kraftig de siste årene. I profilundersøkelsene til Synovate var andelen med dårlig inntrykk 43 % i 2008, 34 % i 2009, 25 % i 2010, og i Forsvarets innbyggerundersøkelse er den nede på bare 11 %.

¹ Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD).

Figur 2.1: Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske forsvaret?

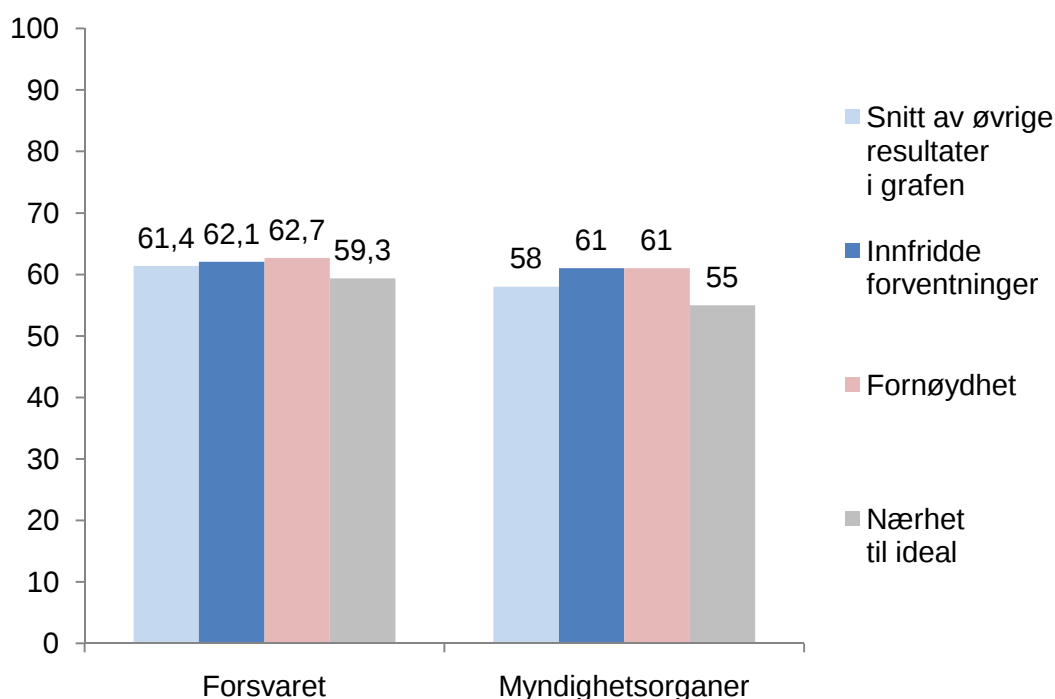

Det neste målet for totalinntrykk er hentet fra Difi/FADs innbyggerundersøkelse. Med hele 12 695 svar er dette en av de største nasjonale undersøkelsene av forvaltningen i Norge. Undersøkelsen har både et innbyggerperspektiv (befolkningens generelle synspunkter) og et brukerperspektiv på de større publikumsrettede tjenestene. Her måles tilfredshet med tjenester i hele landet, i regioner og i typer av kommuner, men ikke i enkeltkommuner eller enkeltvirksomheter. Undersøkelsen spenner over en rekke temaer og tjenestetyper, som bl.a. oppvekst, utdanning, kunnskap, helse og omsorg, inkludering i fellesskapet, trygghet, sikkerhet, støtte, økonomi, samferdsel, transport og kommunikasjon.

Denne undersøkelsen er basert på en anerkjent modell for måling av tilfredshet med offentlige tjenester, ACSI (American Customer Satisfaction Index), som er mye brukt i flere land (USA, Sverige, Norge) og hvor spørsmålene er grundig validert gjennom

forskning. Undersøkelsen er ment å være en nasjonal standard for innbyggerundersøkelser. Målet for totalinntrykk er en indeks som er et snitt av tre spørsmål: 1. Forestill deg det ideelle forsvar, hvor nært et slikt ideal synes du det norske forsvaret er?, 2. Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med Forsvaret?, og 3. I hvilken grad oppfyller Forsvaret dine forventninger? Resultatene vises i figur 2. Forsvaret sammenlignes her med snittet for myndighetsorganene som var med i undersøkelsen (Politiet, Skatteetaten, Tollvesenet, Vegvesenet, NAV og Plan- og bygningskontoret).

Figur 2.2: Evaluering av Forsvaret sammenlignet med øvrige myndighetsorganer

Resultatene viser at Forsvaret kommer bedre ut på samtlige faktorer sammenlignet med snittet av de øvrige myndighetsorganer som ble målt i 2009. Politiet var den eneste etaten som med 62 poeng scoret høyere på totaltilfredshet enn Forsvaret gjør.

På spørsmålet om innfridde forventninger fikk politiet 67 poeng, mens Skatteetaten fikk 63. Vegvesenet og Tollvesenet fikk 62 poeng, altså på nivå med Forsvaret.

Resultatene for hvor fornøyd befolkningen er med de ulike enhetene, viser at Politiet igjen scorer høyest med 67 poeng, og Skatteetaten omtrent som Forsvaret med 63 poeng. Når det gjelder spørsmålet som angir nærhet til et ideal kommer Forsvaret med 59,3 poeng bedre ut enn alle de øvrige myndighetsorganene som ble målt. For de andre varierte resultatene fra 58 poeng (Politiet og Skatteetaten) og 47 poeng (Plan- og bygningskontor).

Figur 2.3 viser hvilket inntrykk befolkningen har av Forsvaret på en rekke områder som er viktige for Forsvaret:

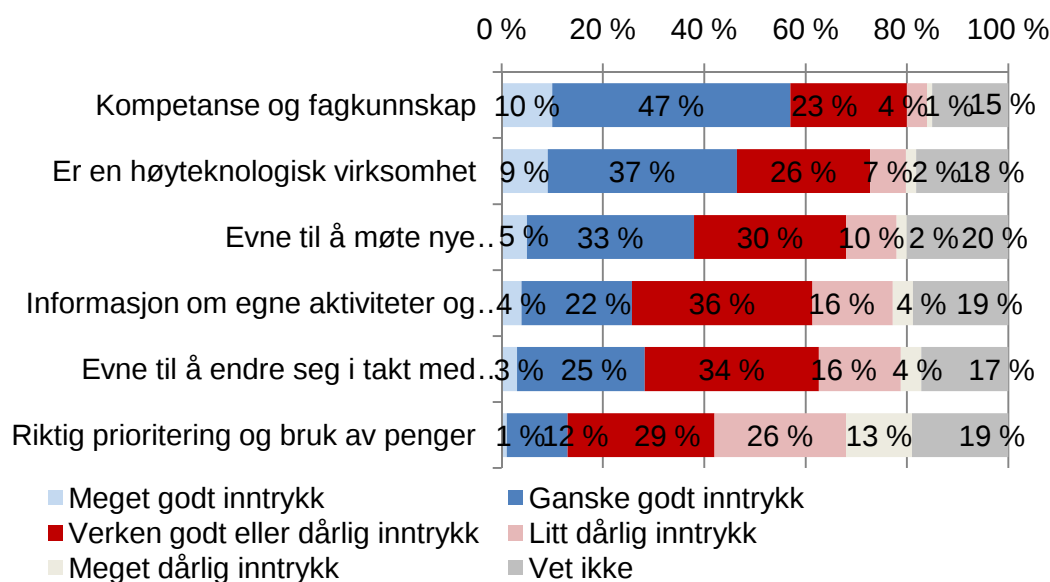
- Riktig prioritering og bruk av penger
- Evne til å endre seg i takt med samfunnsutviklingen
- Evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer
- Er en høyteknologisk virksomhet
- Kompetanse og fagkunnskap
- Informasjon om egne aktiviteter og organisasjon

"Kompetanse og fagkunnskap" og "er en høyteknologisk virksomhet" er de områdene folk har best inntrykk av. Nesten 60 % har meget eller ganske godt inntrykk av Forsvarets kompetanse og fagkunnskap, og bare 5 % har dårlig inntrykk av dette. Nesten halvparten har også et godt inntrykk av at Forsvaret er en høyteknologisk virksomhet. Her er det menn og de eldste aldersgruppene som skiller seg ut med mest positivt inntrykk.

Evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer er det nærmere 40 % som har godt inntrykk av, heller ikke her er det store forskjeller mellom undergrupper. Informasjon om egne aktiviteter og evne til å endre seg i takt med samfunnsutviklingen kommer omtrent like bra ut, med 26 og 28 % som har et godt inntrykk, og 20 % med dårlig inntrykk.

Riktig prioritering og bruk av penger er det området folk har dårligst inntrykk på. Bare 13 % har godt inntrykk, mens 39 % har dårlig inntrykk av dette. De som har bakgrunn fra førstegangstjeneste har høyere andel med dårlig inntrykk (47 %), mens de eldste har bedre inntrykk enn befolkningen for øvrig.

Figur 2.3: Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder?

Når vi spør om hvilket inntrykk folk har, eller hvor viktige ulike forhold er har vi på forhånd definert hvilke forhold som skal evalueres. Selv om et forhold kan vurderes som viktig, eller man kan ha godt inntrykk av det, er det ikke alltid slik at det har stor betydning for vårt totale inntrykk av en virksomhet. Det er mange forhold som bidrar til vår totale vurdering av en virksomhet, og det kan være andre forhold enn de vi objektivt vil si er viktige eller har godt inntrykk av.

I en regresjonsanalyse avdekker vi hvilken påvirkningskraft de forholdene vi har spurt om har på det totale inntrykket. Vi finner med andre ord ut hvor viktige de ulike

forholdene er for folks oppfatning av virksomheten uten at vi spør direkte om det. Regresjonsanalysen kan ikke avdekke alle forhold som bidrar til å skape inntrykket av virksomheten, men avdekker den relative betydningen av de forholdene vi har spurt om. Tabell 2.1 viser hvordan folks inntrykk av Forsvaret på de ulike områdene relativt sett påvirker deres totalinntrykk av Forsvaret. Faktorene er rangert etter hvor stor påvirkningskraft de har på vurderingene (tallene til høyre i tabellen viser regresjonskoeffisientenes størrelse).

Tabell 2.1: Hvordan de ulike faktorene påvirker totalinntrykket av Forsvaret

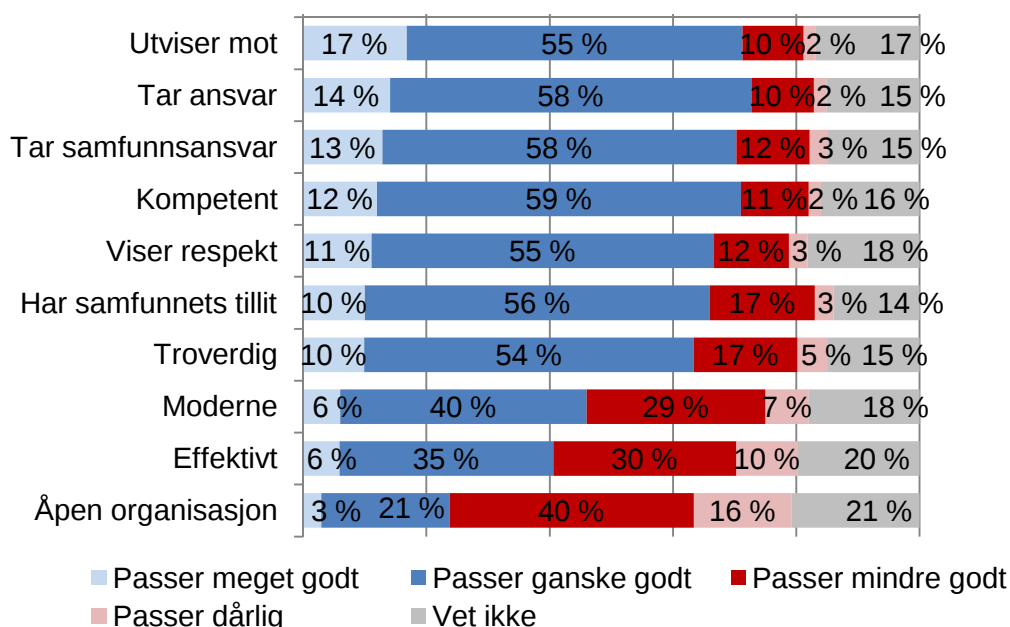
Resultater fra regresjon med totalinntrykk som avhengig variabel	
<i>Kompetanse og fagkunnskap</i>	0,288
<i>Riktig prioritering og bruk av penger</i>	0,272
<i>Evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer</i>	0,260
<i>Evne til å endre seg i takt med samfunnsutviklingen</i>	0,184
<i>Er en høyteknologisk virksomhet</i>	0,110
<i>Informasjon om egne aktiviteter og organisasjon</i>	0,104

Som tabell 2.1 viser er det kompetanse og fagkunnskap som har størst betydning, fulgt av riktig prioritering og bruk av penger. Det at man har et godt inntrykk av Forsvaret som en høyteknologisk virksomhet har altså mindre betydning for totalinntrykket, det samme gjelder informasjon om egne aktiviteter og organisasjon. Det kan altså se ut som om det vil være nyttig for Forsvaret å forbedre områdene prioritering og bruk av penger og evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer i arbeidet med å utvikle omdømmet.

Figur 2.4 viser hvordan befolkningen vurderer Forsvaret på en rekke verdier og egenskaper. Resultatene viser at de verdiene og egenskapene folk mener passer aller best på Forsvaret er utviser mot, tar ansvar, tar samfunnsansvar og er kompetent. For alle disse er det over 70 % som mener de passer godt, og under 15 % som mener de ikke passer. Deretter følger viser respekt, har samfunnets tillit og er troverdig, med over 60 % som mener det passer, og ca 15–20 % som mener det ikke passer. De verdiene og egenskapene folk mener passer minst på Forsvaret er moderne, effektiv og åpen organisasjon. 56 % mener at en åpen organisasjon passer dårlig på Forsvaret. Blant de aller yngste (15–24 år), er det flere (39 %) som mener at at det passer godt at Forsvaret er en åpen organisasjon, enn blant de eldre aldersgruppene.

Disse resultatene stemmer godt med det Synovate har målt i Profilundersøkelsen over de siste årene. Effektivitet og økonomisk styring, samt åpenhet og informasjon er de faktorene Forsvaret kommer dårligst ut på, selv om det også for disse har skjedd en positiv utvikling de siste årene. Samfunnsansvar og kompetanse og fagkunnskap har høyere andeler som har godt inntrykk, og også disse andelene har vært økende over de siste årene.

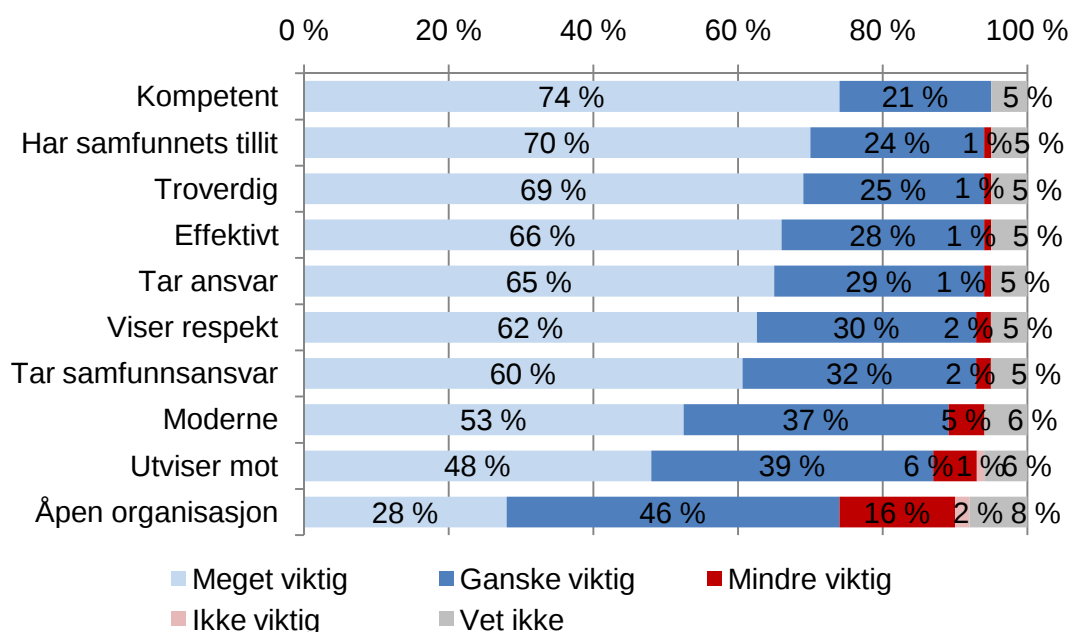
Figur 2.4: Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret?

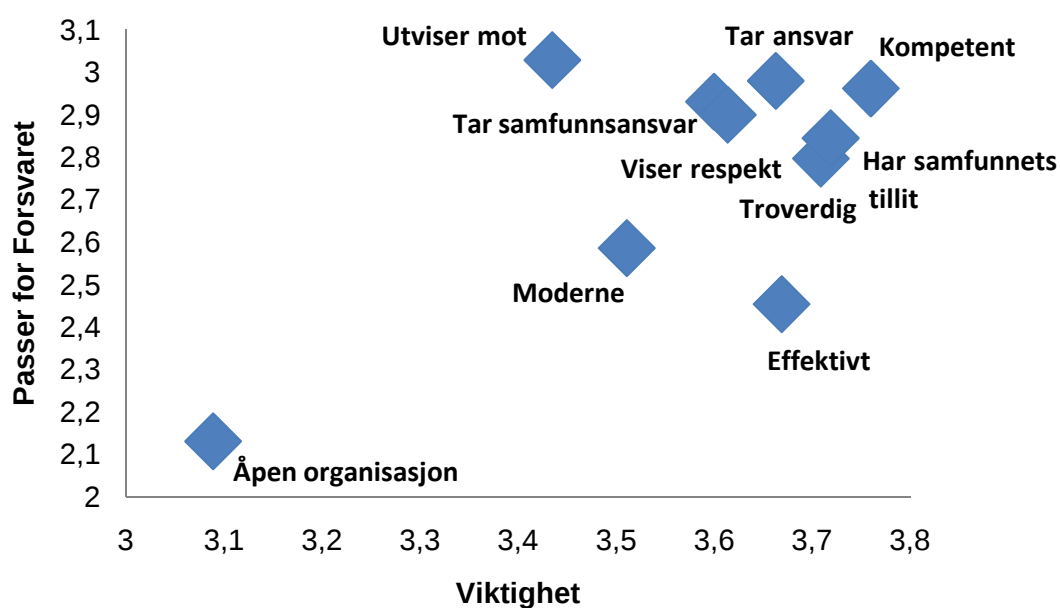
Figur 2.5 viser hvor viktige befolkningen vurderer de samme verdiene å være for et tidsriktig forsvar. Når vi sammenligner med vurderingene av Forsvaret, ser vi at utviser mot kommer langt ned på listen, mens effektivitet blir vurdert som langt viktigere. Det samme gjelder troverdig og har samfunnets tillit, som også blir vurdert som relativt viktigere generelt, enn ved vurderingen av Forsvaret.

Også for forholdet mellom vurdering av Forsvaret og oppgitt viktighet av verdiene har vi laget en vurderingsmatrise (figur 2.6). Skalaene kuttet for å tydeliggjøre grafisk den relative forskjellen mellom variablene. Begge skalaene (for oppgitt viktighet og for vurdering (passer for Forsvaret) går fra 1 til 4.

Figur 2.5: Hvor viktig mener du disse verdiene/egenskapene er for et tidsriktig forsvar?

Figur 2.6: Vurderingsmatrise - forholdet mellom viktighet og vurdering

På samme måte som for områdene Forsvaret ble vurdert på, har vi også her gjort en regresjonsanalyse som viser hvilken påvirkningskraft vurderingen av Forsvaret på de ulike verdiene og egenskapene har på totalinntrykket. Resultatene er vist i tabell 2.2. Resultatene viser at troverdighet, tillit og kompetanse er de viktigste verdiene som skaper et godt totalinntrykk. Faktorene er rangert etter hvor stor påvirkningskraft de har på vurderingene (tallene til høyre i tabellen viser regresjonskoeffisientenes størrelse).

Tabell 2.2: Hvordan de ulike verdiene påvirker inntrykket av Forsvaret

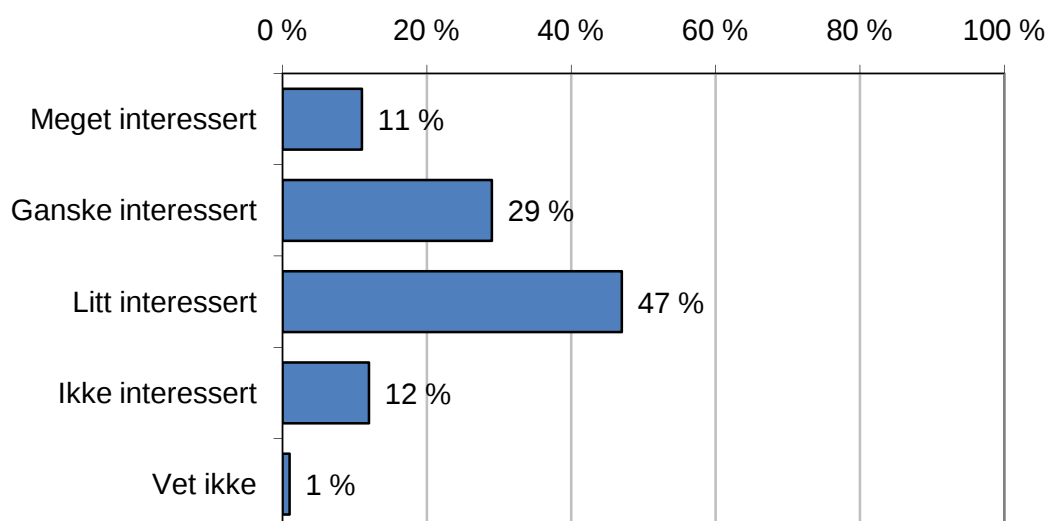
Resultater fra regresjon med totalinntrykk som avhengig variabel	
<i>Troverdig</i>	0,285
<i>Har samfunnets tillit</i>	0,192
<i>Kompetent</i>	0,191
<i>Viser respekt</i>	0,151
<i>Effektivt</i>	0,138
<i>Tar samfunnsansvar</i>	0,121
<i>Moderne</i>	0,116
<i>Tar ansvar</i>	0,115
<i>Utviser mot</i>	0,062
<i>Åpen organisasjon</i>	0,055

3. Interesse og tilknytning

I undersøkelsen kartlegger vi i hvilken grad folk er interesserte i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre, hvor de får informasjon om Forsvaret fra, og i hvilken sammenheng de har erfaring med, eller har vært i kontakt med Forsvaret.

Figur 3.1 viser at 40 % av befolkningen er meget eller ganske interesserte i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre. Det er store forskjeller mellom kjønn også når det gjelder interesse for Forsvaret. Andelen menn som er meget eller ganske interesserte er på hele 56 %, mens tilsvarende andel for kvinner er på 26 %. Når det gjelder alder er det de yngste (15–24) og de eldste (60+) som er mest interesserte.

Figur 3.1: Hvor interessert er du i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre?

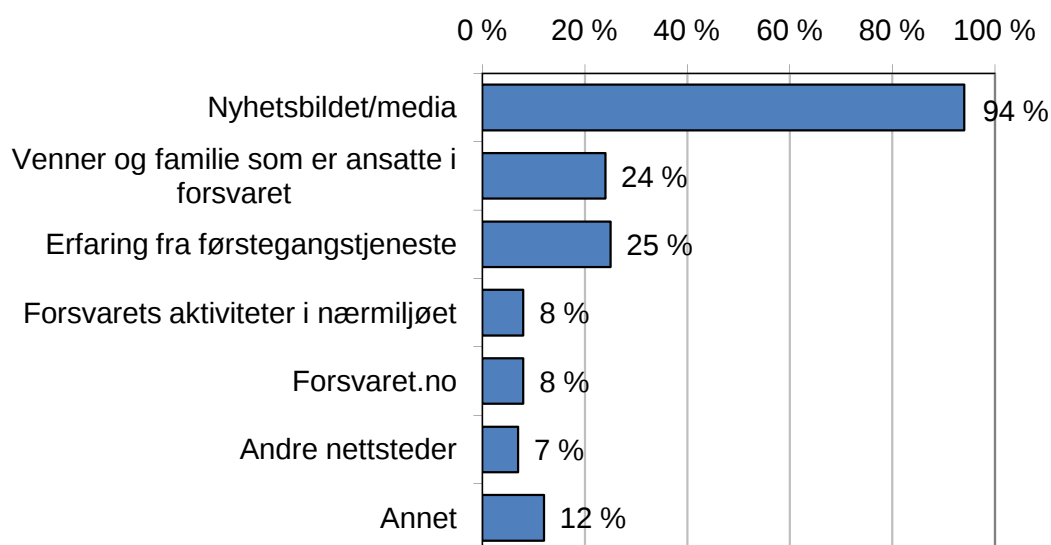

Figur 3.2 viser at de fleste får mesteparten av informasjonen om Forsvaret fra nyhetsbildet. Deretter følger erfaring fra førstegangstjeneste og venner og familie.

Informasjonskildene fordeler seg ulikt mellom kjønnene. Kvinner henter informasjon fra nyhetsbildet og venner og familie som er ansatt i Forsvaret, mens menn har flere kilder til informasjon i tillegg til at 46 % oppgir egen erfaring som en informasjonskilde. Hvis vi ser på forskjeller mellom fylker, finner vi at det er signifikant flere som oppgir venner/familie og aktiviteter i nærmiljøet i Hedmark og i de tre nordligste fylkene. I Rogaland er det flest som svarer førstegangstjeneste. Blant de aller yngste (15–24 år) er det flere som får informasjon fra familie/venner som er ansatte i Forsvaret (48 %) og fra forsvaret.no (25 %) enn i de eldre aldersgruppene.

Figur 3.2: Hvor får du informasjon om Forsvaret fra?

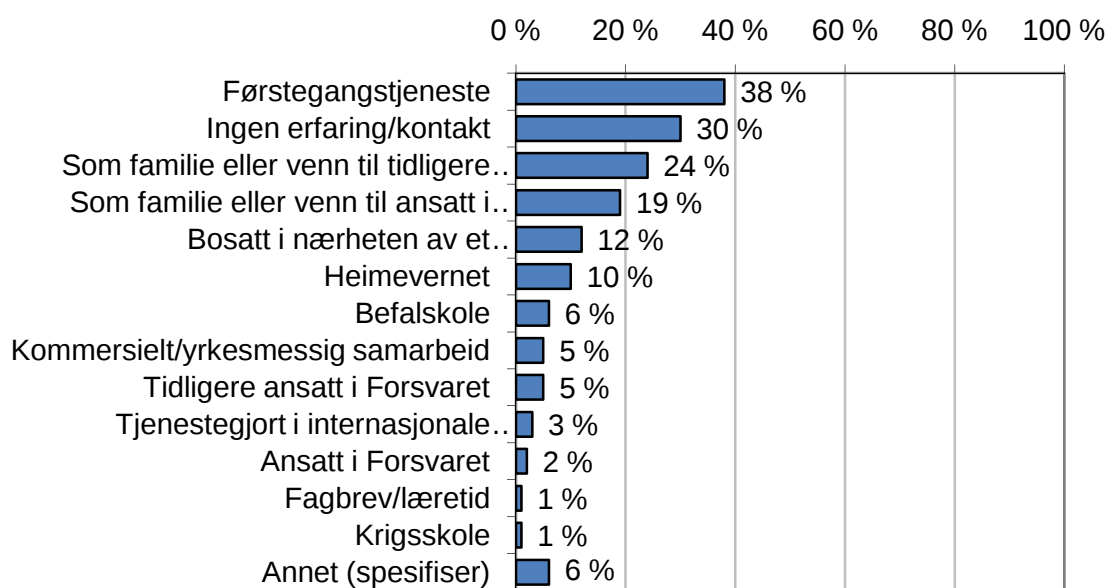
(flere svar mulig)

Når det gjelder erfaring og kontakt med Forsvaret er det også her naturlig nok store forskjeller mellom kjønnene. 49 % av kvinnene oppgir at de har ingen erfaring eller kontakt med Forsvaret. Bare 12 % av mennene oppgir det samme. 72 % av mennene oppgir at de har erfaring fra førstegangstjeneste, mens andelen kvinner er 4 %. Totalt 43 % oppgir at de har venner eller familie som er eller har vært ansatt i Forsvaret,

denne andelen er høyest på Østlandet. I snitt oppgir 12 % at de er bosatt i nærheten av et forsvarsanlegg/militærleir, mens i de nordligste fylkene varierer denne andelen mellom 22 og 28 %. I Møre- og Romsdal er det flest som har erfaring fra heimevernet (16 %), mens det i Troms er flest som har et kommersielt/yrkesmessig samarbeid med Forsvaret (12 %).

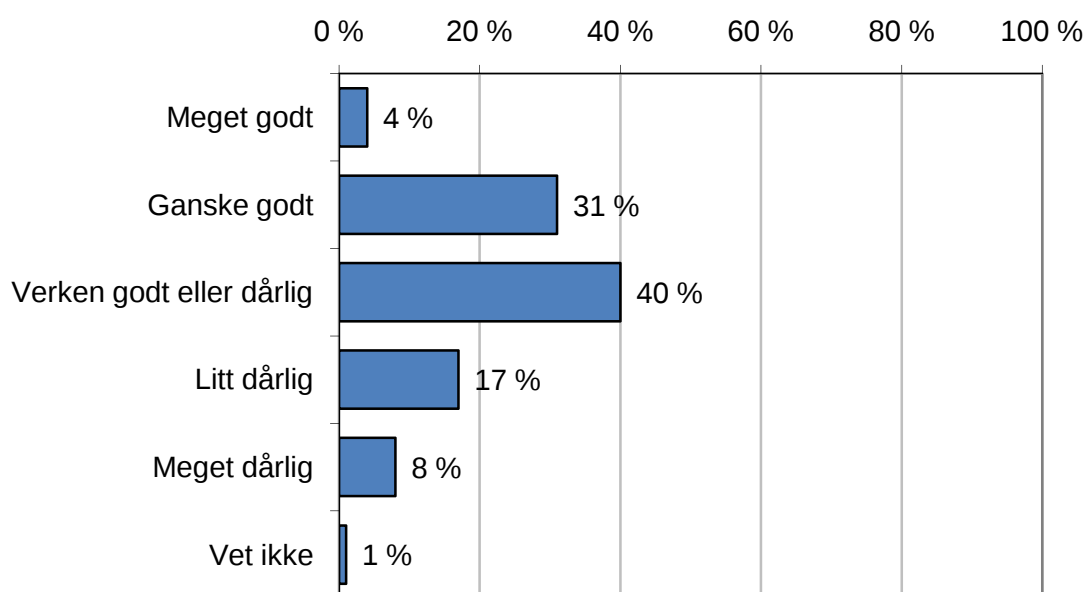
Figur 3.3: I hvilken sammenheng har du erfaring med/vært i kontakt med Forsvaret?

4. Forsvarets enheter og oppgaver

I undersøkelsen ble det stilt en rekke spørsmål om kjennskap til Forsvarets oppgaver, de ulike enhetene i Forsvaret og om hvilket inntrykk man har av enhetene og hvordan Forsvaret vil kunne løse ulike oppgaver. Figur 4.1 viser svarfordelingen for hvor godt eller dårlig folk mener de kjenner til Forsvarets oppgaver.

Figur 4.1: Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver?

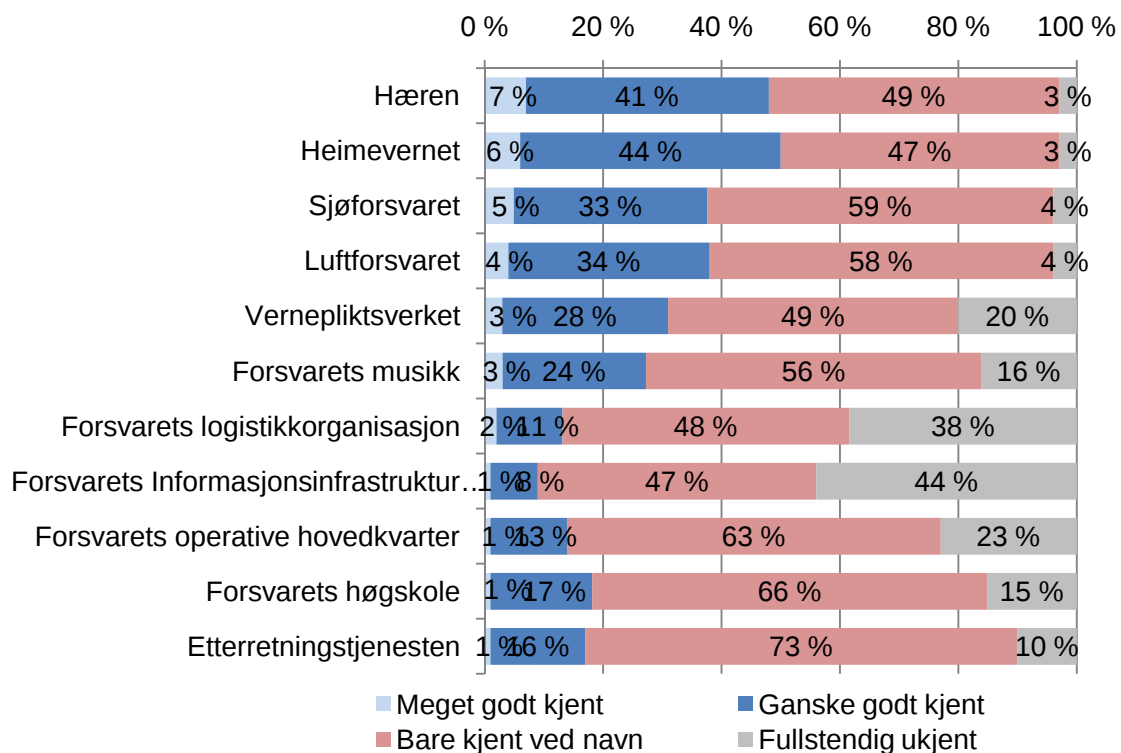

Resultatene viser at 35 % er meget eller ganske godt kjent med Forsvarets oppgaver, mens 25 % er litt eller meget dårlig kjent med dem. Menn er i mye større grad kjent med Forsvarets oppgaver enn kvinner. 52 % av mennene svarer meget eller ganske godt, mens andelen kvinner er 17 %. Mens bare 11 % av mennene svarer at de er litt eller meget dårlig kjent med Forsvarets oppgaver, er den tilsvarende andelen for kvinner hele 38 %. Det er også slik at de som er interesserte i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre og har et godt inntrykk av Forsvaret, også er bedre kjent med Forsvarets oppgaver. Det er små forskjeller mellom fylkene, men folk i Vest-Agder

oppgir å ha lavere kjennskap en gjennomsnittet har. Det er også liten forskjell mellom aldersgrupper. I den yngste aldersgruppen (15–24 år) er spredningen i kjennskapen stor, det er flere enn gjennomsnittet som svarer både meget godt og meget dårlig. Dette reflekterer nok forskjellen mellom de som ikke har avtjent førstegangstjeneste og de som nylig har gjort det.

Figur 4.2 viser i hvor godt folk kjenner til Forsvarets ulike enheter. Også her er det slik at menn har høyere kjennskap enn kvinner. Dette gjelder alle enhetene bortsett fra Forsvarets musikk. Det er generelt en sterk sammenheng både mellom kjennskap til- og inntrykk av enhetene, og generell interesse for- og inntrykk av Forsvaret.

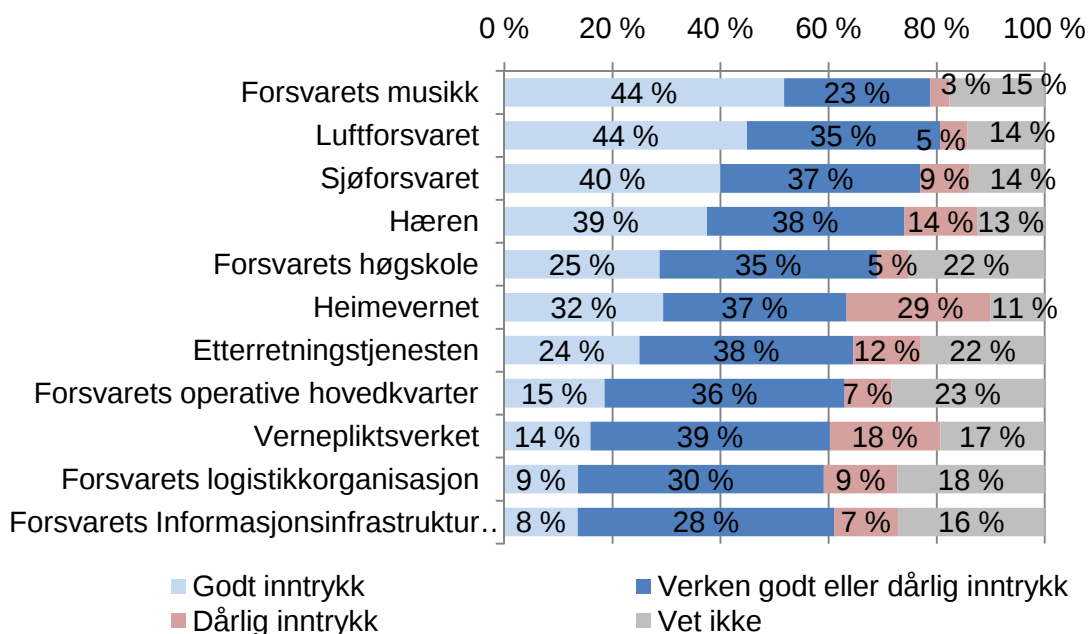
Figur 4.2: Hvor godt eller dårlig kjenner du Forsvarets ulike enheter?

Kjennskapen er generelt høyest i gruppene med høy utdanning og inntekt. De yngste aldersgruppene har høyest kjennskap til Hæren, Sjøforsvaret, Luftforsvaret og Vernepliktsverket. Folk i Hordaland har høyest kjennskap til Sjøforsvaret, og folk i Møre- og Romsdal til Heimevernet. Forsvarets musikk er best kjent i Oslo, Troms og Sør-Trøndelag. Forsvarets Informasjonsstruktur - INI er best kjent i Hedmark og Oppland, mens folk i Rogaland er best kjent med Vernepliktsverket og Forsvarets operative hovedkvarter. Etterretningstjenesten er best kjent i Oslo.

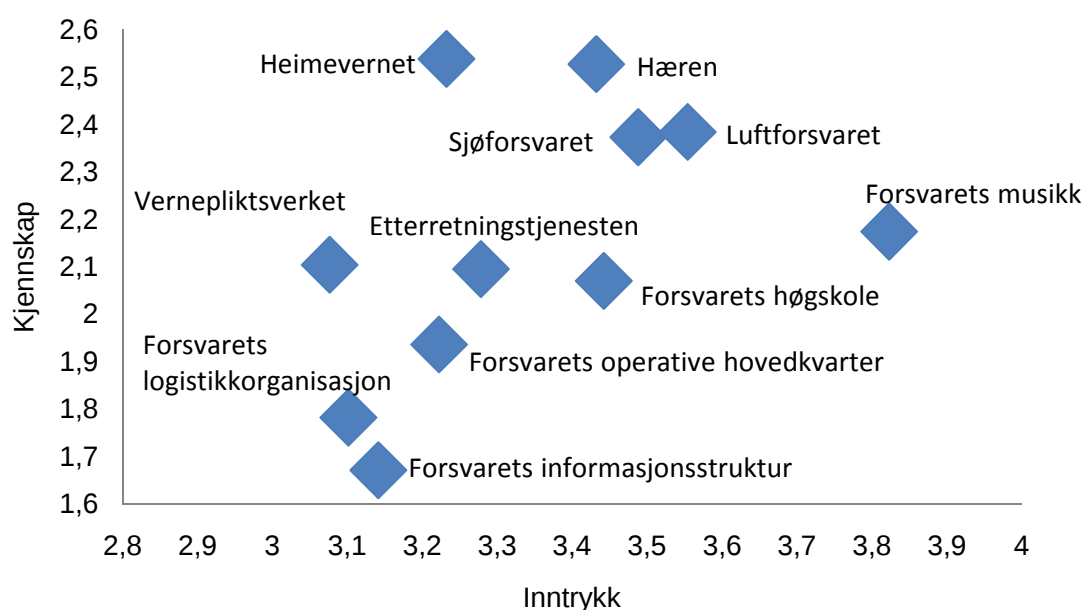
Etter spørsmålet om kjennskap, ble de som hadde svart at de kjenner til de enkelte enhetene også bedt om å oppgi hvilket inntrykk de har av de enkelte enhetene. Resultatene er vist i figur 4.3. Det er stor grad av samsvar mellom hvor godt kjent enheten er og hvor godt inntrykk folk har av dem.

Figur 4.3: Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret?

Figur 4.4. viser forholdet mellom kjennskap og inntrykk for de ulike enhetene. For å tydeliggjøre den relative forskjellen mellom enhetene viser vi her et utdrag fra den opprinnelige grafen, slik at skalaene er kuttet ulikt for henholdsvis kjennskap og inntrykk. Skalaen for kjennskap går fra 1 (fullstendig ukjent) til 4 (meget godt kjent), mens skalaen for inntrykk går fra 1 (meget dårlig inntrykk) til 5 (meget godt inntrykk)

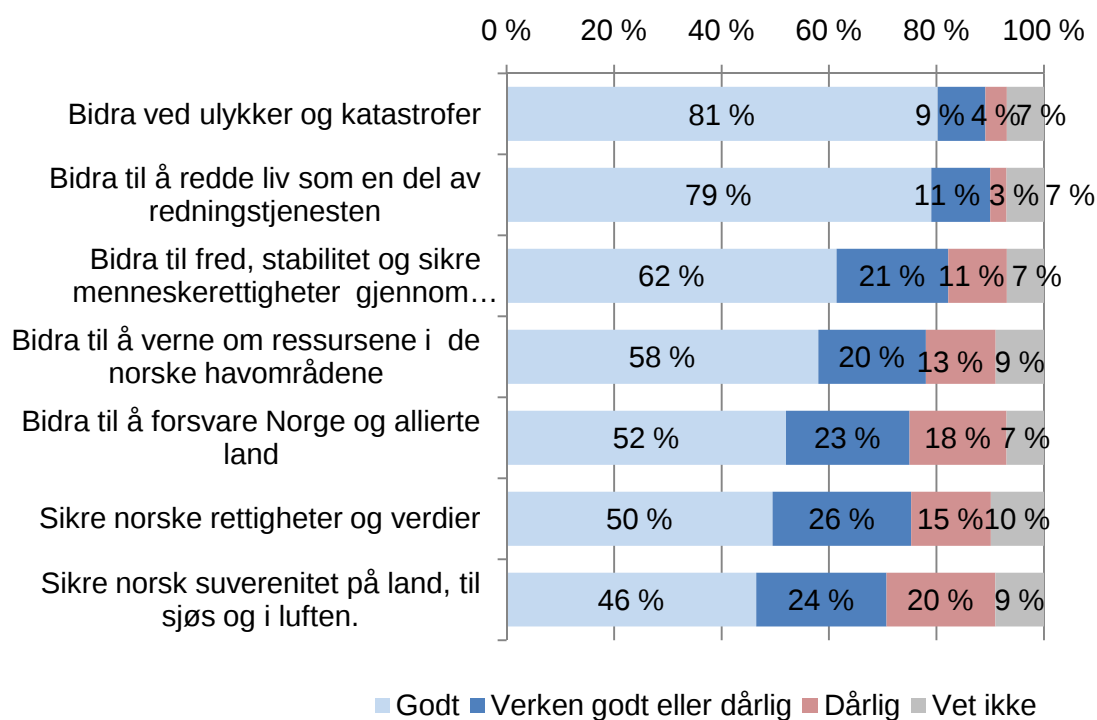
Figur 4.4: Forholdet mellom kjennskap til- og inntrykk av Forsvarets enheter.

Resultatene viser at Luftforsvaret, Sjøforsvaret, Hæren og Forsvarets musikk scorer høyt på begge faktorene, mens for eksempel Heimevernet som er godt kjent scorer mindre bra på inntrykk. Forsvarets høgskole scorer derimot relativt sett bedre på inntrykk enn kjennskap. Forskjellene mellom enhetene er små, men sier allikevel noe om det relative forholdet mellom disse faktorene.

Det neste spørsmålet som ble stilt var hvor godt eller dårlig man mener Forsvaret løser, eller vil kunne løse en rekke oppgaver. Resultatene er vist i figur 4.5.

Figur 4.5: Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/vil kunne løse følgende oppgaver:

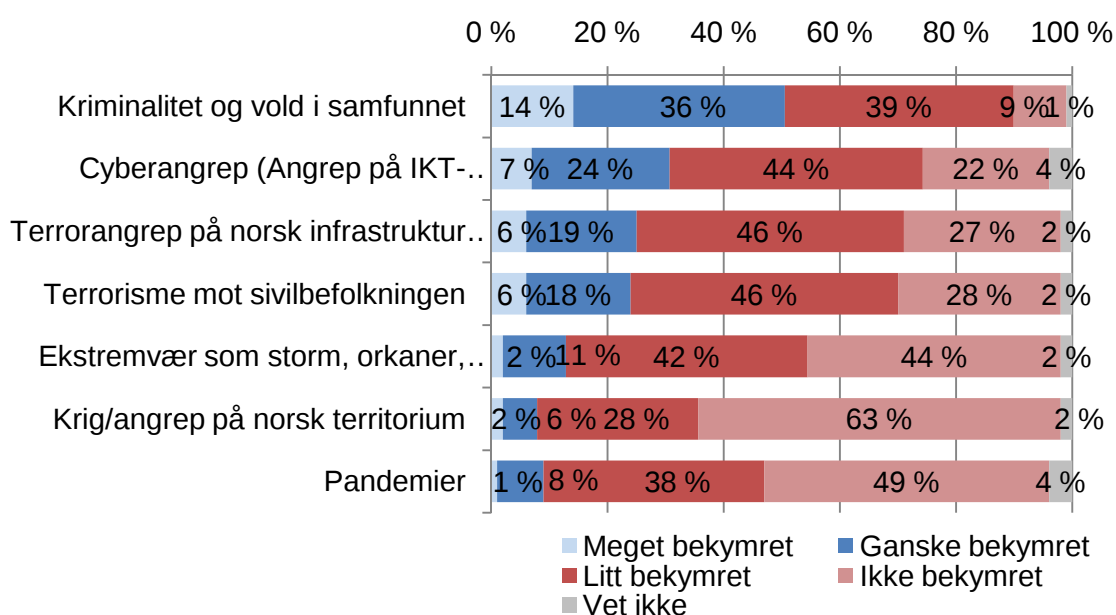

Når det gjelder tiltro til hvordan Forsvaret vil kunne løse ulike oppgaver, er det totalt rundt 80 % som mener Forsvaret vil kunne bidra ved ulykker og katastrofer og bidra til å redde liv som en del av redningstjenesten på en god måte. Omtrent 60 % mener Forsvaret vil bidra til fred, stabilitet og sikre menneskerettigheter gjennom internasjonale operasjoner og bidra til å verne om ressursene i de norske havområdene på en god måte. For de resterende oppgavene, som alle omhandler forsvar av norske rettigheter og landområder, er det rundt 50 % som tror Forsvaret vil kunne gjøre dette på en god måte, samtidig som 15–20 % mener Forsvaret vil løse

disse oppgavene på en dårlig måte. For dette spørsmålet er det få forskjeller mellom undergrupper. Menn er for alle disse oppgavene mer negative til Forsvarets bidrag til å løse oppgavene enn kvinner er. Kvinner svarer i større grad enn menn at de ikke vet, noe som gjenspeiler deres lavere kjennskap til Forsvaret generelt.

I forbindelse med oppgaveløsning ble det stilt spørsmål både om hvor bekymret folk er for ulike typer trusler mot nasjonal sikkerhet, og hvilket inntrykk de har av Forsvarets bidragsevne til å møte truslene. Figur 4.6 viser hvor bekymret folk er for ulike trusler. For å få et bedre perspektiv på trusler som er relevante for Forsvaret, har vi også inkludert andre, mer generelle trusler.

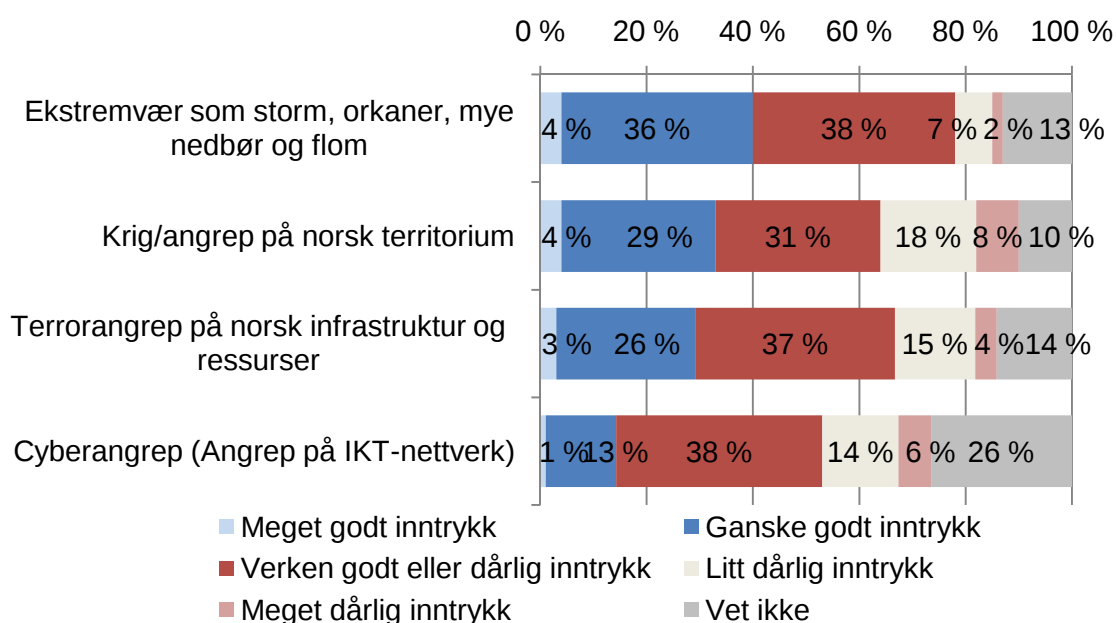
Figur 4.6: Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet?

Hele 50 % av befolkningen er meget eller ganske bekymret for kriminalitet og vold i samfunnet. I den andre enden av skalaen finner vi bekymring for pandemier hvor denne andelen bare er 9 %. Av de truslene som er relevante for Forsvaret å bidra til å møte, er det cyberangrep og terrorangrep mot norsk infrastruktur folk er mest bekymret for. Her er andelene som er meget eller ganske bekymret henholdsvis 31 og 25 %,

mens andelene som er litt bekymret ligger på omtrent 45 %. Faren for terrorangrep på infrastruktur vurderes å være på nivå med faren for terrorisme mot sivilbefolkningen, mens trusselen forbundet med ekstremvær vurderes å være noe mindre. Bare 13 % er meget eller ganske bekymret for ekstremvær. Det som oppfattes som minst truende og som er relevant for Forsvaret, er krig eller angrep på norsk territorium, bare 8 % er meget eller ganske bekymret for dette, mens 63 % ikke er bekymret. Kvinner er i større grad bekymret for krig eller angrep enn menn, og for de fleste trusler oppgir en større andel av mennene at de ikke er bekymret. De eldste aldersgruppene (60+) er også noe mer bekymret for de fleste trusler enn gjennomsnittet av befolkningen. Det er små forskjeller mellom fylkene med hensyn til bekymring for trusler mot nasjonal sikkerhet. Folk i Østfold er noe mer bekymret for terrorisme og terrorangrep enn befolkningen for øvrig, og folk i Sogn og Fjordane er i større grad enn gjennomsnittet bekymret for ekstremvær.

Figur 4.7: Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene?

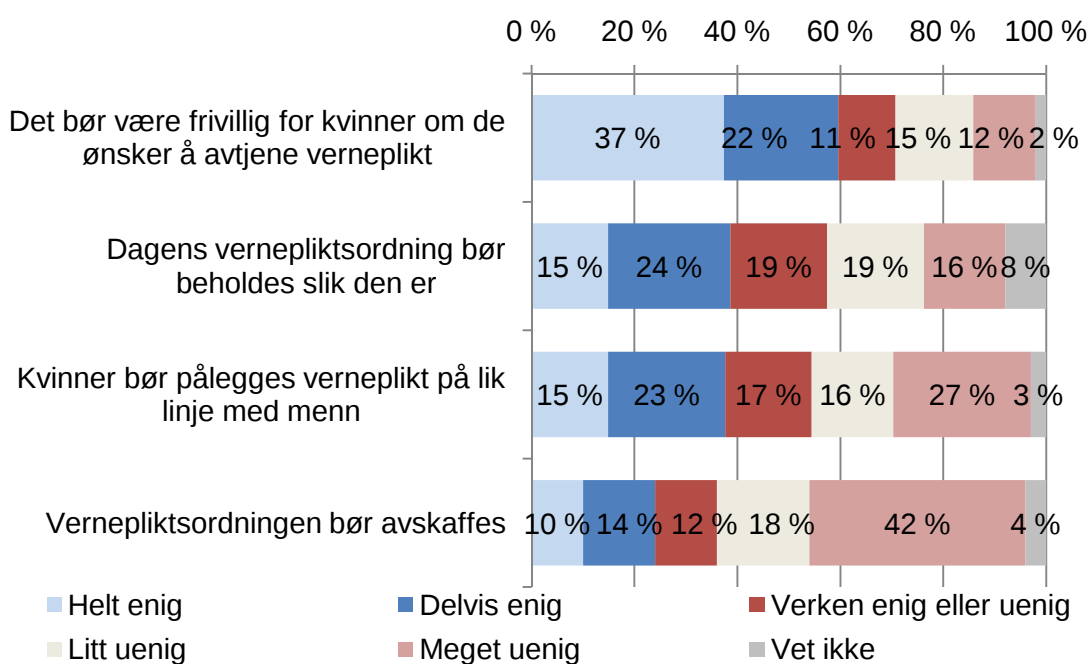

Figur 4.7 viser hvilket inntrykk folk har av Forsvarets bidragsevne til å møte de av truslene som er relevante for Forsvaret. Hvis man sammenligner den relative forskjellen mellom i hvilken grad folk er bekymret for de ulike truslene med hvilket inntrykk de har av hvordan Forsvaret vil kunne bidra til å møte truslene, ser man at rekkefølgen størrelsesmessig er noe ulik. 40 % har meget eller ganske godt inntrykk av at Forsvaret kan bidra ved ekstremvær, mens andelen som har tilsvarende tiltro til at Forsvaret kan bidra ved krig eller angrep på norsk territorium er 33 %. Andelen som har dårlig inntrykk av bidragsevnene ved krig eller angrep er på 26 %. Når det gjelder terrorangrep på norsk infrastruktur og ressurser er andelen som har godt inntrykk av Forsvarets bidragsevne 29 %, mot 19 % med dårlig inntrykk. Den trusselen folk har minst tro på at Forsvaret vil kunne bidra til å møte er cyberangrep, her har 14 % godt inntrykk, mot 20 % dårlig inntrykk. For alle disse truslene er menn mer skeptiske til Forsvarets bidragsevne enn kvinner er. Videre har de eldste et bedre inntrykk av Forsvarets bidragsevne enn de yngre aldersgruppene, bortsett fra når det gjelder ekstremvær.

5. Verneplikt

Når det gjelder holdninger til hvorvidt vernepliktsordningen bør beholdes eller avskaffes, og i hvilken grad kvinner bør delta i ordningen, er det svært store forskjeller mellom menn og kvinner. Figur 5.1 viser holdningene for hele befolkningen, mens figur 5.2 viser de samme holdningene fordelt på kvinner og menn.

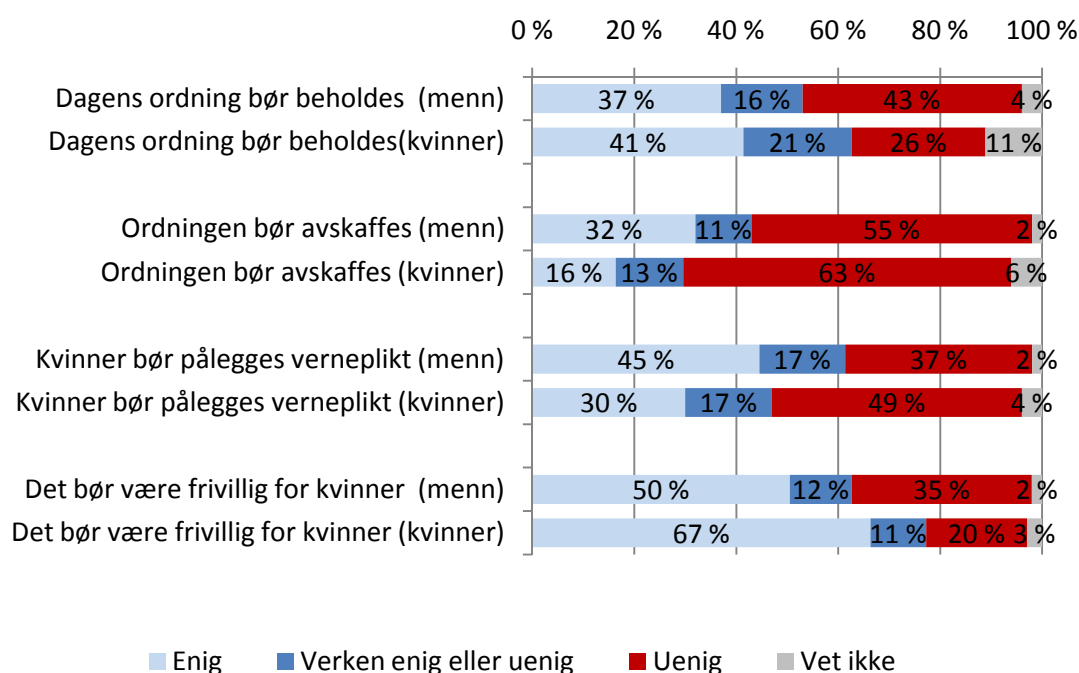
Figur 5.1: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander:

Nærmere 60 % av befolkningen er enige i at det bør være frivillig for kvinner om de ønsker å avtjene verneplikt, mens 27 % er uenige i påstanden. Når vi ser på fordelingen for kvinner, er 67 % enige og 20 % uenige, mens fordelingen for menn viser at 50 % er enige og 35 % er uenige. Når det gjelder holdninger til om dagens vernepliktsordning bør beholdes som den er, er det totalt 39 % som er enige i dette, mens 35 % er uenige. De eldste er i større grad enn de yngre aldersgruppene enige i denne påstanden. Blant kvinner er 41 % enige i påstanden, og 26 % uenige, mens

fordelingen blant menn er tilsvarende 37 % og 43 %. Forskjellen mellom kjønn blir tydeligere for påstanden om at kvinner bør pålegges verneplikt på lik linje med menn. I befolkningen er 38 % enige i dette, mens 43 % er uenige. Fordelingen mellom kjønn viser at 45 % av mennene er enige i dette, mot 20 % av kvinnene. For påstanden om at vernepliktsordningen bør avskaffes er totalt 24 % enige. De yngste aldersgruppene er i større grad enn gjennomsnittet enige (33 %), det er også menn (32 %). Tilsvarende er kvinnene og den eldste aldersgruppen (60+) mest uenige i at ordningen bør avskaffes. I den eldste gruppen er hele 54 % meget uenige i denne påstanden. Det er svært liten forskjell mellom fylkene når det gjelder holdninger til verneplikt.

Figur 5.2: Svarfordeling mellom kvinner og menn for påstandene om verneplikt:

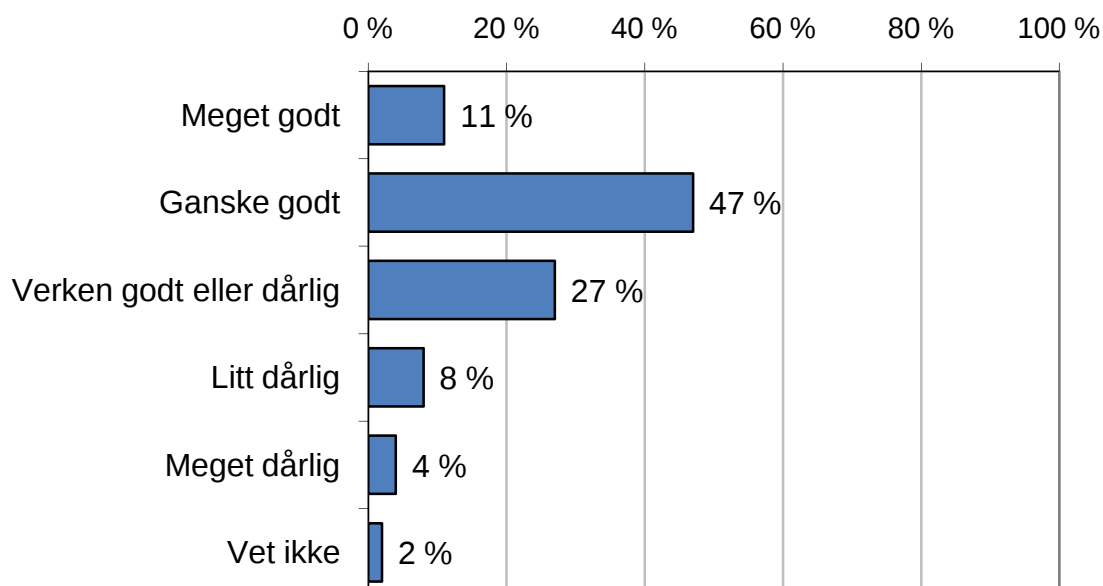

6. Utdanning

I denne delen av undersøkelsen ser vi på i hvilken grad befolkningen er kjent med mulighetene for å ta utdanning i Forsvaret, og vurderinger av- og interesse for en utdanning i Forsvaret.

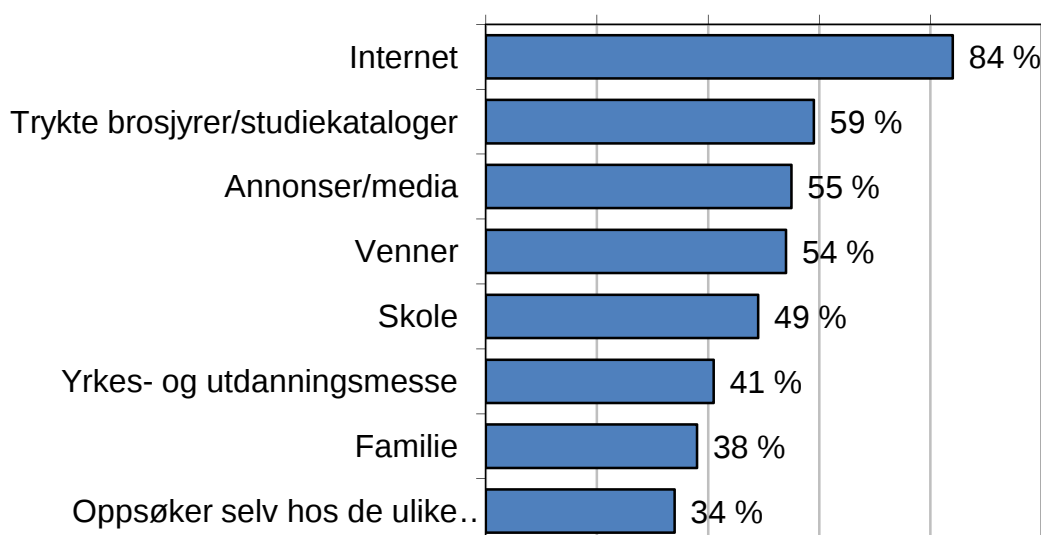
Figur 6.1 viser i hvilken grad folk er kjent med utdanningsmulighetene. 58 % oppgir at de er meget eller ganske godt kjent med mulighetene for å ta utdanning i Forsvaret. Bare 12 % oppgir at de er litt eller meget dårlig kjent med disse mulighetene. Blant undergrupper er det de yngste, menn og folk i Rogaland og Sør-Trøndelag som er best kjent med Forsvarets utdanningstilbud. 66 % av mennene sier de er meget eller ganske godt kjent med mulighetene, mot 51 % av kvinnene.

Figur 6.1: Hvor godt eller dårlig er du kjent med mulighetene for å ta utdanning i Forsvaret?

De som besvarte undersøkelsen og er under 30 år (totalt 588 respondenter), ble også spurt om hvor de får informasjon om utdanningsmuligheter fra. Figur 6.2 viser svarfordelingen for dette. Her hadde man anledning til å oppgi flere svar.

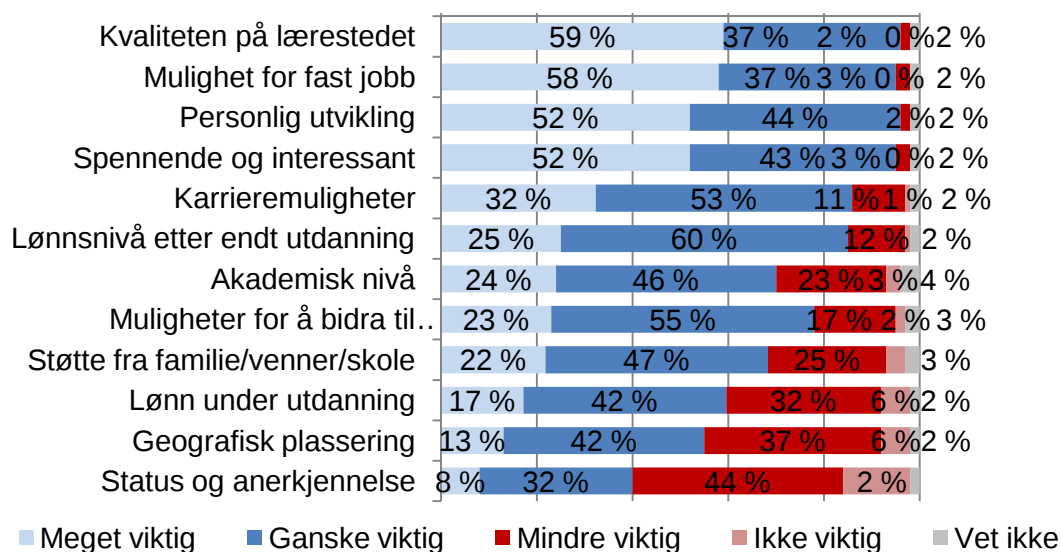
Figur 6.2: Hvor får du informasjon om utdanningsmuligheter fra?

Internet er den viktigste kilden til informasjon om utdanningsmuligheter. 84 % oppgir internet som informasjonskilde. På tross av dette er det fremdeles viktig med skriftlig informasjon, omtrent 60 % oppgir trykte brosjyrer og studiekataloger som en viktig kilde til informasjon. Kvinner legger mer vekt på trykte informasjonskilder, yrkes- og utdanningsmesser og familie, og oppgir generelt flere kilder til informasjon enn det menn gjør.

I undersøkelsen ble det stilt spørsmål om hvor viktig ulike forhold bør være når man skal velge utdanning generelt, og deretter ble man bedt om å vurdere de samme forholdene ved en utdanning i Forsvaret sammenlignet med andre utdanninger. Figur 6.3 og 6.4 viser hvilke forhold folk mener bør vektlegges generelt ved valg av utdanning, og hvordan en utdanning i Forsvaret vurderes sammenlignet med andre utdanninger.

Figur 6.3: Hvor viktige mener du følgende forhold bør være når man skal velge utdanning?

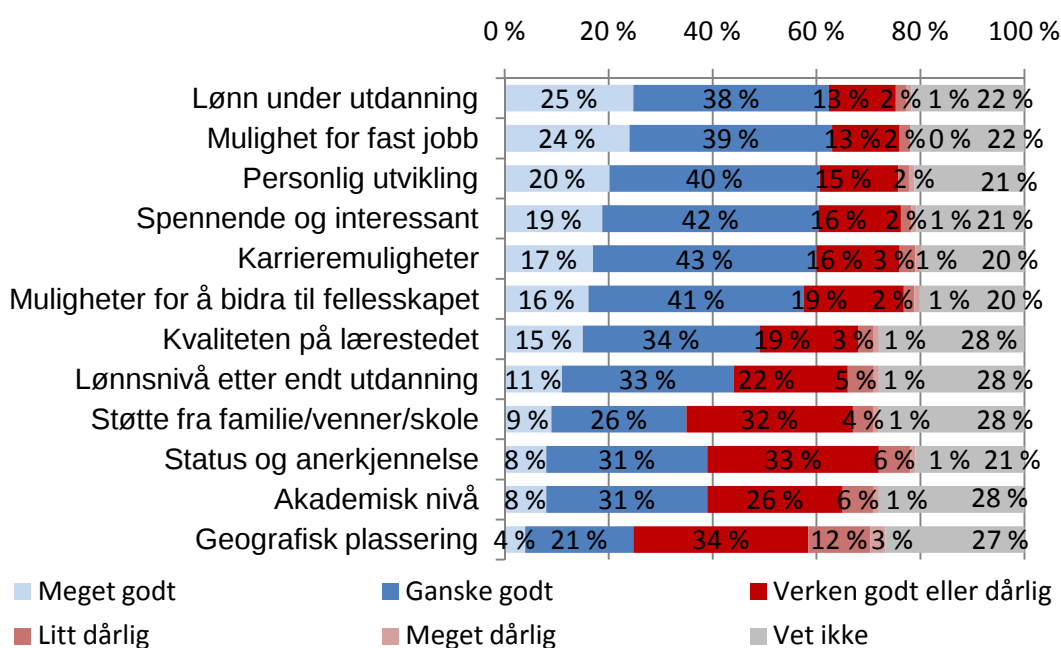
Kvaliteten på lærestedet og muligheten for fast jobb vurderes som de viktigste faktorene totalt sett. For dette forholdet er det liten forskjell mellom undergrupper. Deretter følger personlig utvikling og spennende og interessant. Særlig de yngste aldersgruppene vektlegger spennende og interessant. Karrieremuligheter og lønnsnivå etter endt utdanning følger tett etter, her er det liten forskjell mellom undergrupper. De forholdene som blir tillagt minst vekt er lønn under utdanning, geografisk plassering og status og anerkjennelse. Når det gjelder status og anerkjennelse er det den eldste aldersgruppen som tillegger det mest vekt, mens det er minst viktig for de yngste. Lønn under utdanning har minst betydning for folk i Oslo og de yngste aldersgruppene, mens de eldste også vektlegger dette forholdet mer betydning. Akademisk nivå er også viktigst for de yngste aldersgruppene. Kvinner legger mer vekt enn menn på mulighetene for å bidra til fellesskapet, dette forholdet blir også tillagt mer vekt av de eldste aldersgruppene.

Figur 6.4 viser hvordan en utdanning i Forsvaret vurderes når det gjelder disse forholdene. Resultatene viser at rangeringen av forholdene blir noe annerledes her. Lønn under utdanning kommer høyest, det er jo naturlig at Forsvaret scorer høyt på dette forholdet sammenlignet med de fleste andre utdanninger som ikke tilbyr lønn under utdanning.

Rekkefølgen på de øvrige faktorene er ikke så ulik, men både kvaliteten på lærestedet og akademisk nivå kommer en del lavere enn i den generelle vurderingen. Særlig menn vurderer det akademiske nivået på en utdanning i Forsvaret som lavere enn gjennomsnittet gjør, mens de eldste aldersgruppene har en mer positiv vurdering enn snittet. Også kvaliteten på lærestedet vurderes som lavere blant menn, og høyere blant de eldste sammenlignet med gjennomsnittet.

Det er svært små forskjeller mellom fylkene når det gjelder vurderingen av en utdanning i Forsvaret.

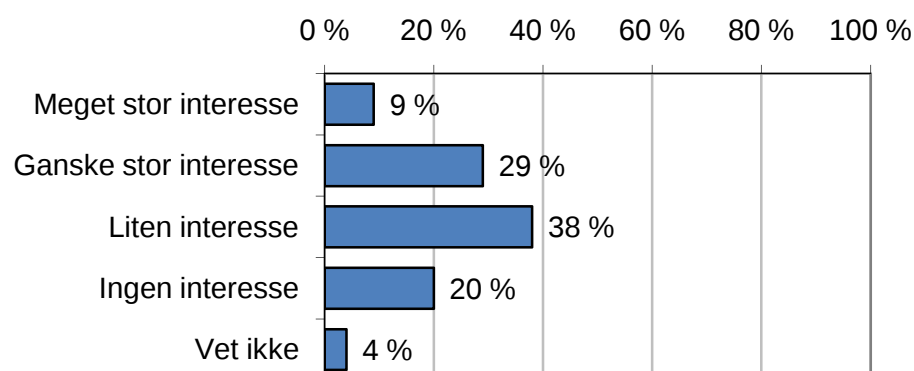
Figur 6.4: Hvor godt eller dårlig vil du vurdere følgende forhold ved en utdanning fra Forsvaret sammenlignet med andre utdanninger?

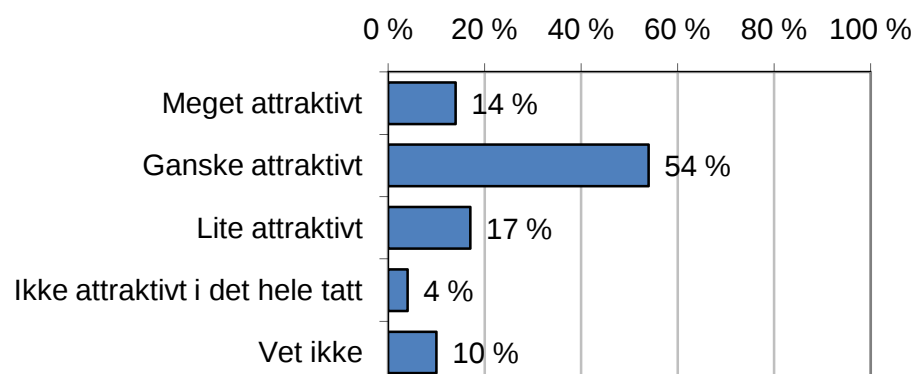
De siste spørsmålene innefor utdanningsområdet omhandler hvor interessert man ville være i å ta en utdanning i Forsvaret, eventuelt anbefale andre å gjøre det. De under 30 ble spurt om hvor stor interesse de ville hatt for å velge en utdanning i Forsvaret (Figur 6.5), mens de over 30 ble spurt om hvor attraktivt de mener det ville være å ta en utdanning i Forsvaret dersom de skulle anbefale det til en som er ung i dag (Figur 6.6).

Figur 6.5: Uavhengig av hvilken utdanning du eventuelt har valgt.

Hvor stor interesse ville du hatt for å velge en utdanning i Forsvaret?

Figur 6.6: Hvis du skulle anbefale en utdanning til en som er ung i dag. Hvor attraktivt mener du det ville være å velge en utdanning i Forsvaret?

For å se nærmere på disse resultatene har vi gjort en regresjonsanalyse av hvilke forhold ved en utdanning i Forsvaret som påvirker hvor interessert man ville være i å ta eller anbefale en slik utdanning. Resultatene (tabell 6.1) viser at det er ulike forhold som er viktige for de unge som selv skal oppgi hvor stor interesse de ville hatt, og for de eldre som skal vurdere i hvilken grad de ville anbefale en utdanning i Forsvaret. Faktorene er rangert etter hvor stor påvirkningskraft de har på vurderingene.

Tabell 6.1: Faktorer som påvirker hvor attraktiv man vurderer en utdanning i Forsvaret å være i ulike aldersgrupper.

Unge egen interesse	Eldres vilje til å anbefale
Kvaliteten på lærestedet	Spennende og interessant
Spennende og interessant	Status og anerkjennelse
Geografisk plassering (negativ påvirkning)	Personlig utvikling
Lønnsnivå etter endt utdanning (negativ)	Kvaliteten på lærestedet
Akademisk nivå	Karrieremuligheter
Personlig utvikling	Akademisk nivå

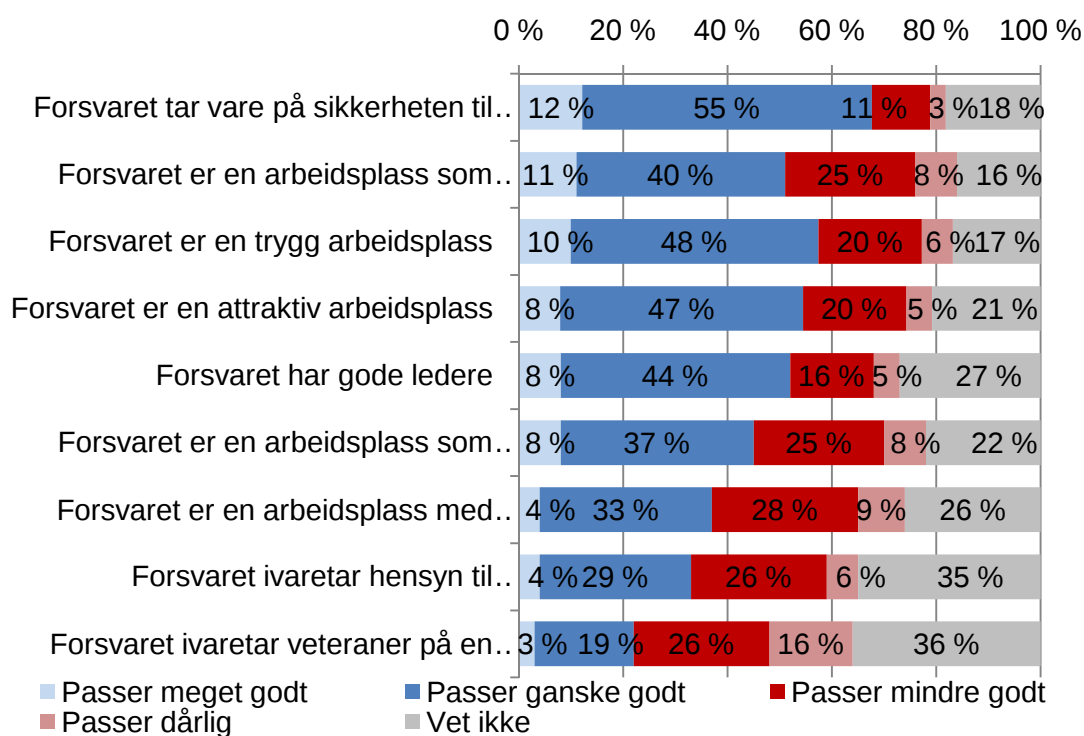
Resultatene viser at både akademisk nivå og kvaliteten på lærestedet vurderes som viktigere av de unge selv enn av de eldre aldersgruppene. For de unge har geografisk plassering og lønnsnivå etter endt utdanning negativ påvirkning på hvor interesserte de ville være i å ta en utdanning i Forsvaret. Det betyr at de som vurderer geografisk plassering og lønnsnivå etter endt utdanning som viktige faktorer for valg av utdanning, har mindre interesse for en utdanning i Forsvaret. De eldre legger mer vekt på faktorer som status og anerkjennelse og personlig utvikling enn de unge gjør, mens kvaliteten på lærestedet og akademisk nivå har mindre betydning.

7. Arbeidsplass

Figur 7.1 viser hvordan Forsvaret vurderes som arbeidsplass for en rekke påstander:

- Forsvaret er en attraktiv arbeidsplass
- Forsvaret har gode ledere
- Forsvaret er en trygg arbeidsplass
- Forsvaret er en arbeidsplass med fokus på likestilling
- Forsvaret er en arbeidsplass som passer like godt for kvinner som for menn
- Forsvaret er arbeidsplass som bør gjenspeile samfunnets kulturelle mangfold
- Forsvaret tar vare på sikkerheten til sine ansatte under øvelse og operasjoner
- Forsvaret ivaretar hensyn til ansattes familier
- Forsvaret ivaretar veteraner på en god måte

Figur 7.1: Nedenfor følger noen utsagn om Forsvaret som arbeidsplass. Hva er ditt inntrykk av hvor godt eller dårlig disse utsagnene passer for Forsvaret?

Resultatene viser at 67 % oppfatter Forsvaret som en arbeidsplass som tar vare på sikkerheten til de ansatte og 58 % mener at Forsvaret er en trygg arbeidsplass.

Omtrent halvparten mener at Forsvaret er en arbeidsplass som passer like godt for menn som for kvinner, mens 37 % mener Forsvaret er en arbeidsplass med fokus på likestilling. Over halvparten mener også at Forsvaret er en attraktiv arbeidsplass og har gode ledere. Kvinner svarer i større grad enn menn "vet ikke" på alle spørsmål som har med Forsvaret som arbeidsplass å gjøre. Ellers er forskjellen mellom kjønn i disse spørsmålene at kvinner i mindre grad enn menn er enige i at Forsvaret er en attraktiv arbeidsplass og at Forsvaret har gode ledere.

Folk i Oslo er generelt mer negative til Forsvaret som arbeidsplass, ellers er det små forskjeller mellom fylkene.

8. Den norske soldat

I undersøkelsen ble respondentene bedt om å vurdere hvor godt ulike beskrivelser passer på norske soldater. Det ble presisert at vi med soldater i denne sammenheng mener alt militært personell. Beskrivelsene var:

- Har holdninger og verdier som representerer Norge på en god måte
- Viser respekt
- Tar ansvar
- Utviser mot
- Er godt trent
- Er godt utrustet
- Er kompetent
- Gjør en god innsats i internasjonale operasjoner
- Gjør en god innsats i Norge

Figur 8.1 viser at det er norske soldaters innsats i internasjonale operasjoner som vurderes aller best. Hele 82 % av befolkningen mener at norske soldater gjør en god innsats i internasjonale operasjoner. Her er det små forskjeller mellom undergrupper. Utviser mot, tar ansvar, er godt trent, gjør en god innsats i Norge, er kompetente og viser respekt er også beskrivelser flertallet (omtrent 70 %) mener passer på norske soldater.

Beskrivelsene som færrest mener passer er at de er godt utrustet og har holdninger og verdier som representerer Norge på en god måte. Allikevel er det også her omtrent 60 % som mener at disse beskrivelsene passer godt. Når det gjelder holdninger som representerer Norge på en god måte, mener menn i større grad enn kvinner at dette er en passende beskrivelse. Menn mener også i mindre grad enn kvinner at beskrivelsene er godt trent og er godt utrustete passer for norske soldater.

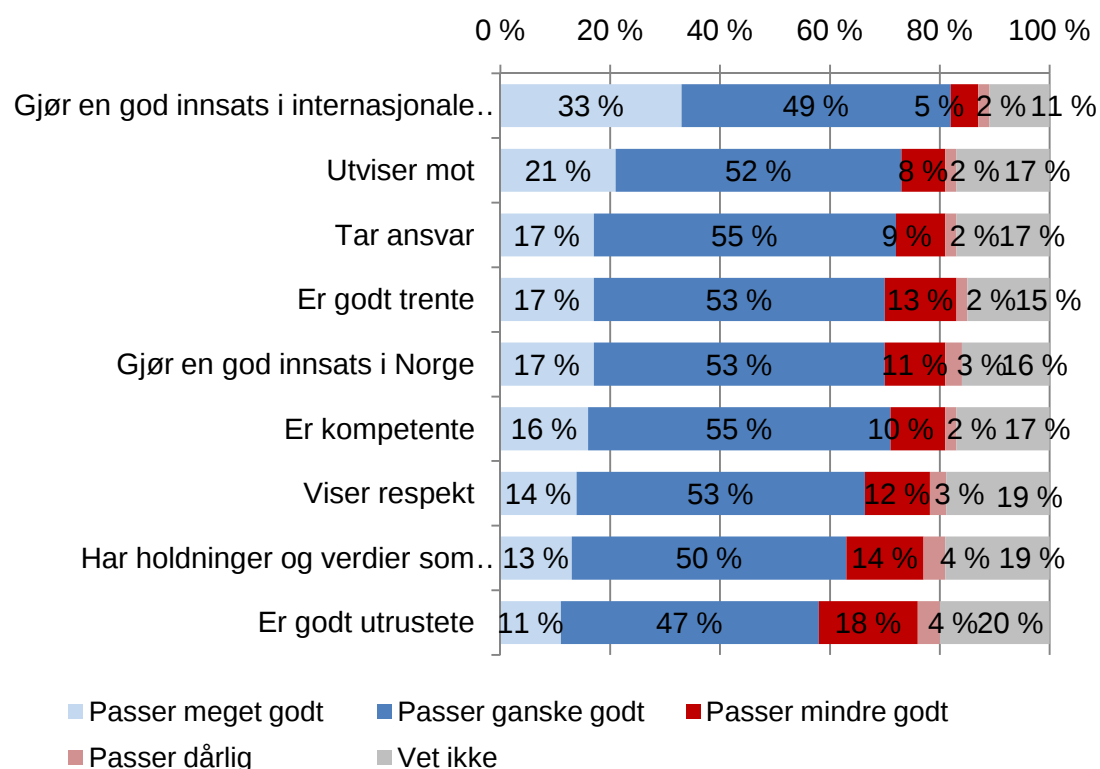
De som har bakgrunn fra Forsvaret (Krigsskole, befalskole, tjeneste i internasjonale operasjoner, ansatt/tidligere ansatt), mener i større grad enn resten av befolkningen at

soldatene har holdninger og verdier som representerer Norge på en god måte, at de viser respekt, utviser mot, er kompetente, er godt utrustete og gjør en god innsats i internasjonale operasjoner. De som har bakgrunn fra førstegangstjeneste eller Heimevernet mener i mindre grad enn andre at soldatene er godt trente.

Folk som har venner eller familie som er eller har vært ansatt i Forsvaret, eller som bor i nærheten av en militærleir mener i større grad enn andre at soldatene gjør en god innsats i Norge.

Det er ingen forskjeller mellom fylkene for hvordan man vurderer at disse beskrivelsene passer for norske soldater.

Figur 8.1: Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater?

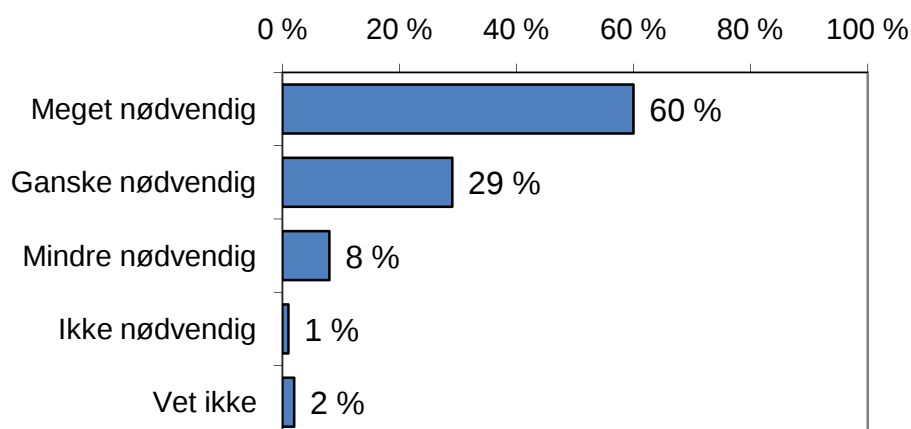

9. Forsvarets rolle

I denne delen ser vi på hvor nødvendig befolkningen mener det er å ha et forsvar og i hvilken grad folk har fått med seg endringene Forsvaret har vært gjennom.

Figur 9.1 viser at 89 % av befolkningen mener det er meget eller ganske nødvendig å ha et forsvar i dagens situasjon. Her er det liten forskjell mellom undergrupper, bortsett fra at de som har bakgrunn fra, eller tilknytning til Forsvaret i større grad er enige enn resten av befolkningen. Bare 1 % mener at det ikke er nødvendig for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon.

Figur 9.1: Hvor nødvendig mener du det er for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon?

Figur 9.2 viser i hvilken grad folk har fått med seg at Forsvaret har endret seg fra et mobiliseringsforsvar til et innsatsforsvar. 40 % har fått med seg denne endringen i meget eller ganske stor grad. Dette er omtrent den samme andelen som oppga at de var meget eller ganske interesserte i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre.

Menn har i større grad enn kvinner fått med seg denne endringen, det samme gjelder grupper med høyere utdanning og eldre aldersgrupper.

Figur 9.2: De siste årene har Forsvaret har vært gjennom en større endringsprosess fra å være et mobiliseringsforsvar til et innsatsforsvar. Dette innebærer at Forsvaret har færre soldater, og er blitt en mer fleksibel organisasjon med høyteknologisk utstyr og raskere reaksjonsevne. I hvilke grad har du fått med deg denne endringen?

